

Zittingsdocument

A10-0256/2025

9.12.2025

VERSLAG

over het aanpakken van onderaannemingsketens en de rol van tussenpersonen
om de rechten van werknemers te beschermen
(2025/2133(INI))

Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

Rapporteur: Johan Danielsson

INHOUD

	Blz.
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	3
TOELICHTING	20
BIJLAGE: VERKLARING VAN INPUT	22
ADVIES VAN DE COMMISSIE INTERNE MARKT EN CONSUMENTENBESCHERMING.....	24
INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	50
HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	51

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

**over het aanpakken van onderaannemingsketens en de rol van tussenpersonen om de rechten van werknemers te beschermen
(2025/2133(INI))**

Het Europees Parlement,

- gezien de artikelen 16 en 31 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,
- gezien de Europese pijler van sociale rechten,
- gezien Richtlijn 96/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 1996 betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten¹, zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2018/957,
- gezien Richtlijn 2014/67/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 inzake de handhaving van Richtlijn 96/71/EG betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1024/2012 betreffende de administratieve samenwerking via het Informatiesysteem interne markt (“de IMI-verordening”)²,
- gezien Richtlijn 2011/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2011 inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan, en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/629/JBZ van de Raad, zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2024/1712³,
- gezien Richtlijn 2009/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 tot vaststelling van minimumnormen inzake sancties en maatregelen tegen werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen⁴ (de richtlijn inzake sancties tegen werkgevers),
- gezien Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG⁵,
- gezien Richtlijn (EU) 2024/1760 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en Verordening (EU) 2023/2859⁶,

¹ PB L 18 van 21.1.1997, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1996/71/oj>.

² PB L 159 van 28.5.2014, blz. 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/67/oj>.

³ PB L 101 van 15.4.2011, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/36/oj>.

⁴ PB L 168 van 30.6.2009, blz. 24, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/52/oj>.

⁵ PB L 94 van 28.3.2014, blz. 65, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj>.

⁶ PB L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>.

- gezien het verslag van de Commissie van 30 april 2024 over de toepassing en uitvoering van Richtlijn (EU) 2018/957 van het Europees Parlement en de Raad van 28 juni 2018 tot wijziging van Richtlijn 96/71/EG betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten ([COM\(2024\)0320](#)),
- gezien het verslag van de Commissie van 26 mei 2025 getiteld “Evaluatie van de Europese Arbeidsautoriteit (ELA)” ([COM\(2025\)0256](#)),
- gezien de mededeling van de Commissie van 3 december 2020 getiteld “Strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk 2021-2027 – Gezondheid en veiligheid op het werk in een veranderende wereld” ([COM\(2021\)0323](#)), met inbegrip van de “Vision Zero”-benadering van werkgerelateerde sterfgevallen in de EU,
- gezien de publicatie van de Commissie van mei 2020 getiteld “Making Socially Responsible Public Procurement Work – 71 Good Practice Cases”⁷,
- gezien het verslag van de ELA van 2025 getiteld “Posting of third-country nationals: contracting chains, recruitment patterns, and enforcement issues”⁸,
- gezien het verslag van de ELA van februari 2023 getiteld “Report on the cooperation practices, possibilities and challenges between Member States – specifically in relation to the posting of third-country nationals”⁹,
- gezien het verslag van de ELA van 20 september 2023 getiteld “Construction sector: Issues in information provision, enforcement of labour mobility law, social security coordination regulations, and cooperation between Member States”¹⁰,
- gezien het verslag van Europol van december 2024 getiteld “Leveraging legitimacy: How the EU’s most threatening criminal networks abuse legal business structures”,
- gezien artikel 10 van de richtsnoeren van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) over de algemene beginselen van de arbeidsinspectie,
- gezien het IAO-Verdrag betreffende particuliere bureaus voor arbeidsbemiddeling (Verdrag nr. 181 van 1997),
- gezien het IAO-Verdrag betreffende de veiligheid en gezondheid in het bouwbedrijf (Verdrag nr. 167 van 1988),
- gezien zijn resolutie van 25 november 2021 over de invoering van een Europese socialezekerheidspas voor het verbeteren van de digitale handhaving van socialezekerheidsrechten en billijke mobiliteit¹¹,

⁷ <https://data.europa.eu/doi/10.2826/844552>.

⁸ <https://www.ela.europa.eu/sites/default/files/2025-03/ELA-posting-third-country-nationals-report.pdf>.

⁹ <https://www.ela.europa.eu/sites/default/files/2023-04/ela-report-posting-third-country-nationals.pdf>.

¹⁰ <https://www.ela.europa.eu/en/publications/construction-sector-issues-information-provision-enforcement-labour-mobility-law>.

¹¹ PB C 224 van 8.6.2022, blz. 81.

- gezien zijn resolutie van 13 maart 2025 over sociale en werkgelegenheidsaspecten van herstructureringsprocessen: de noodzaak om banen en de rechten van werknemers te beschermen¹²,
- gezien zijn resolutie van 18 januari 2024 over de herziening van het mandaat van de Europese Arbeidsautoriteit¹³,
- gezien zijn resolutie van 9 september 2025 over overheidsopdrachten¹⁴,
- gezien de verklaring van Terhulpen van 16 april 2024 over de toekomst van de Europese pijler van sociale rechten,
- gezien de tripartiete verklaring voor een bloeiende Europese sociale dialoog, ondertekend op de top van de sociale partners in Hertoginnedal van 31 januari 2024,
- gezien het groenboek van de Commissie van 31 januari 2013 inzake oneerlijke handelspraktijken in de food- en non-food toeleveringsketen tussen ondernemingen in Europa (COM(2013)0037),
- gezien de mededeling van de Commissie van 29 januari 2025 getiteld “Het EU-kompas voor concurrentievermogen” (COM(2025)0030),
- gezien de zesde Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden (Eurofound),
- gezien het verslag van 9 september 2024 van Mario Draghi over de toekomst van het Europese concurrentievermogen (het Draghi-verslag),
- gezien het verslag van Enrico Letta van 17 april 2024 getiteld “Much more than a market – speed, security, solidarity: empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens” (het verslag-Letta),
- gezien de standpuntnota van 14 februari 2025 van Nederland, België, Denemarken, Duitsland, Italië, Letland en Luxemburg over de EU-beleidsprioriteiten 2024-2029 voor de Commissie en de billijke detachering van onderdanen van derde landen,
- gezien het arrest van het Hof van Justitie van 5 april 2017 in zaak C-298/15, “*Borta*” *UAB* tegen *Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija VĮ*¹⁵, met betrekking tot overheidsopdrachten,
- gezien de nationale strategieën ter bestrijding van arbeidsuitbuiting, gedwongen arbeid en zwartwerk¹⁶,

¹² PB C, C/2025/3156, 20.6.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3156/oj>.

¹³ PB C, C/2024/5741, 17.10.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/5741/oj>.

¹⁴ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0174.

¹⁵ Arrest van het Hof van Justitie van 5 april 2017, “*Borta*” *UAB* tegen *Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija VĮ*, C-298/15, ECLI:EU:C:2017:266.

¹⁶ Zie bijvoorbeeld: “Nationaler Aktionsplan gegen Arbeitsausbeutung und Zwangsarbeit” van het Duitse Bondsministerie van Arbeid en Sociale Zaken (2025); “Piano nazionale per la lotta al lavoro sommerso” van het Italiaanse Ministerie van Arbeid en Sociaal Beleid (2022); “Plan de Acción contra el Trabajo Forzoso” van het Spaanse Ministerie van Inclusie, Sociale Zekerheid en Migratie (2021); “Nationell strategi mot

- gezien artikel 55 van zijn Reglement,
 - gezien het advies van de Commissie interne markt en consumentenbescherming,
 - gezien het verslag van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken (A10-0256/2025),
- A. overwegende dat in beginsel nr. 5 van de Europese pijler van sociale rechten wordt bepaald dat werknemers — ongeacht de aard en de duur van hun arbeidsverhouding — recht hebben op een billijke en gelijke behandeling wat betreft arbeidsomstandigheden, toegang tot sociale bescherming en opleiding; overwegende dat er hierin ook op wordt gewezen dat arbeidsverhoudingen die leiden tot onzekere arbeidsomstandigheden moeten worden voorkomen;
 - B. overwegende dat het vrij verrichten van grensoverschrijdende diensten een van de vier kernbeginselen van de eengemaakte markt is en overwegende dat onderaanneming deel uitmaakt van het vrij verrichten van diensten en de vrijheid van vestiging; overwegende dat de EU haar concurrentievermogen moet behouden en versterken zodat bedrijven kunnen floreren, met bijzondere aandacht voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's); overwegende dat er ook duidelijke en evenredige regels moeten worden vastgesteld die geen onnodige lasten met zich meebrengen, en dat de handhaving moet worden versterkt;
 - C. overwegende dat arbeidsuitbuiting en -misbruik op de EU-arbeidsmarkt ernstige problemen vormen in sectoren met een hoog risico, en dat die zich in verschillende vormen manifesteren, onder meer, maar niet uitsluitend, als werkgerelateerde criminaliteit, zwartwerk, illegaal werk, de grijze economie, sociale dumping, arbeidsuitbuiting en moderne slavernij;
 - D. overwegende dat sommige sectoren een groter risico lopen op arbeidsuitbuiting en -misbruik, zoals de bouw, de landbouw, de horeca, huishoudelijk werk, vervoer en logistiek, vlees- en voedselverwerking, schoonmaakdiensten en zorgtaken¹⁷; overwegende dat vrouwen onevenredig vaak via onderaanneming of tussenpersonen werken in de zorg-, schoonmaak- en horecasector;
 - E. overwegende dat arbeidsuitbuiting en -misbruik niet alleen negatieve gevolgen hebben voor werknemers, die lijden onder oneerlijke en onveilige arbeidsomstandigheden, ontoereikende lonen, erbarmelijke accommodatie en onzeker werk, maar ook voor ondernemingen, met name kmo's, die te maken krijgen met oneerlijke concurrentie en verstoringen van de eengemaakte markt;
 - F. overwegende dat Europol benadrukt dat 86 % van de meest schadelijke criminele netwerken legale bedrijfsstructuren gebruiken als onderdeel van hun criminele activiteiten, hetgeen een ernstige bedreiging vormt voor de eerlijke concurrentie op de eengemaakte markt; overwegende dat uit een analyse van de Commissie en uit

arbetslivskriminalitet” van de Zweedse regering (2022), alsook: “Strategi mot arbetslivskriminalitet” van de Noorse regering (2021).

¹⁷ Europese Commissie, Vierde verslag over de vorderingen die zijn gemaakt op het gebied van de bestrijding van mensenhandel (COM(2022)0736); Europese Commissie, Vijfde verslag over de vorderingen die zijn gemaakt op het gebied van de bestrijding van mensenhandel (COM(2025)0008).

operationeel inzicht van de ELA blijkt dat er sprake is van een verhoogd risico op arbeidsuitbuiting en -misbruik in verband met lange en complexe onderaannemingsketens en frauduleuze vormen van arbeidsbemiddeling¹⁸;

- G. overwegende dat een veel voorkomende variabele in de meeste sectoren met een hoog risico op arbeidsuitbuiting een hoge arbeidsintensiteit is in combinatie met lange en complexe onderaannemingsketens, verticaal en horizontaal¹⁹, hetgeen de transparantie, de rol van de sociale partners, de toepasselijke collectieve overeenkomsten en de democratie op het werk ondermijnt; overwegende dat sectoren met een hoog risico ook vaak in verband worden gebracht met een sterke afhankelijkheid van arbeidsbemiddelaars, gedetacheerde werknemers, mobiele werknemers uit de EU en onderdanen van derde landen; overwegende dat sommige niet-standaardvormen van arbeid en complexe grensoverschrijdende regelingen verantwoordelijkheden kunnen doen vervagen, bewustmaking kunnen belemmeren en de handhaving van het toepasselijk arbeidsrecht en collectieve overeenkomsten, alsook controles van werkvergunningen, socialezekerheidsbijdragen, belastingbetalingen en de identiteit van werknemers, kunnen bemoeilijken;
- H. overwegende dat niet-naleving van de wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk een wezenlijk aspect van arbeidsuitbuiting is die de “Vision Zero”-benadering van werkgerelateerde sterfgevallen ondermijnt, zoals beschreven in het strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk 2021-2027 van de Commissie; overwegende dat volgens IAO-verdrag nr. 167 hoofdaannemers de plicht hebben om maatregelen op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk te coördineren;
- I. overwegende dat de aanwezigheid van frauduleuze en criminele actoren op Europese werkplekken ook veiligheidsrisico's met zich meebrengt, met name wanneer het gaat om kritieke sectoren als vervoer en logistiek, de bouw, energie en gezondheidszorg, of activiteiten waarbij toegang wordt verkregen tot veiligheidsgevoelige werkplekken, met name schoonmaak- en onderhoudsactiviteiten;
- J. overwegende dat de detachering van werknemers uit derde landen volgens de Commissie²⁰ en het verslag van een casestudy van de ELA²¹ toeneemt en dat een op de vier gedetacheerde werknemers onderdaan van een derde land is; overwegende dat mobiele en migrerende werknemers, met inbegrip van werknemers uit derde landen,

¹⁸ ELA, *Posting of third-country nationals: contracting chains, recruitment patterns, and enforcement issues* (2025); ELA, *Counteracting undeclared work and labour exploitation of third-country national workers* (2021); ELA, *Tackling undeclared work in supply chains – Learning Resource Paper* (2022); Verslag van de Commissie over de toepassing en uitvoering van Richtlijn (EU) 2018/957 van het Europees Parlement en de Raad van 28 juni 2018 tot wijziging van Richtlijn 96/71/EG betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten (COM(2024)0320).

¹⁹ Mededeling van de Commissie over de richtsnoeren inzake de toepasselijkheid van artikel 101 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op horizontale samenwerkingsovereenkomsten (PB C 259 van 21.7.2023, blz. 1).

²⁰ Europese Commissie: Directoraat-generaal Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie, Eftheia, HIVA-KU Leuven, IRIS, Milieu en wiiw, [Posting of workers – Collection of data from the prior declaration tools – Reference year 2022](#), Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2024.

²¹ Verslag van de ELA over contractuele ketens en wervingspatronen van gedetacheerde onderdanen van derde landen, maart 2025, en verslag van de ELA over de samenwerkingspraktijken, mogelijkheden en uitdagingen tussen de lidstaten — met name met betrekking tot de detachering van onderdanen van derde landen, februari 2023.

bijzonder kwetsbaar zijn voor arbeidsuitbuiting en werkgerelateerde criminaliteit en vaak in een spiraal van afhankelijkheid zitten wat betreft visa, buitensporige aanwervingskosten, reisregelingen en accommodatie; overwegende dat onderdanen van derde landen doorgaans minder geneigd zijn zich te organiseren en zich bij een vakbond aan te sluiten en meer moeilijkheden ondervinden bij de toegang tot het rechtssysteem en de verdediging van hun rechten;

- K. overwegende dat de frauduleuze praktijk van “aanwerving voor detachering”, waarbij onderdanen van derde landen niet worden aangeworven om in de lidstaat van tewerkstelling te werken, maar uitsluitend om in een andere lidstaat te worden gedetacheerd, steeds vaker voorkomt; overwegende dat de ELA dit fenomeen heeft aangemerkt als een steeds groter handhavingsprobleem²²;
- L. overwegende dat horizontale en verticale onderaanneming in veel sectoren een essentiële praktijk is, met name met betrekking tot grootschalige projecten, waarbij flexibele toegang tot gespecialiseerde expertise wordt vergemakkelijkt en op kosteneffectieve wijze in specifieke behoeften wordt voorzien; overwegende dat onderaanneming een belangrijk onderdeel van het werkgelegenheidslandschap is, met name voor kmo's en micro-ondernemingen; overwegende dat onderaanneming voor toegevoegde waarde kan zorgen voor aanbestedende diensten en de efficiëntie en innovatie kan verbeteren, met name in sectoren die blootstaan aan wereldwijde concurrentie; overwegende dat onderaanneming niet per definitie problematisch is, met name wanneer er behoefte is aan specifieke competenties; overwegende dat goed functionerende onderaanneming belangrijk is voor eerlijke concurrentie in de EU, met name ten gunste van kmo's; overwegende dat de mate van onderaanneming aanzienlijk verschilt per sector en per onderneming;
- M. overwegende dat lange en complexe onderaannemingsketens echter eerlijke concurrentie kunnen verstoren, de verantwoordingsplicht kunnen verhullen, de rechten van werknemers kunnen ondermijnen en de risico's in verband met fraude, arbeidsuitbuiting, criminele infiltratie en de gezondheid en veiligheid van werknemers op het werk kunnen vergroten, met name in sectoren met een hoog risico en in grensoverschrijdende situaties; overwegende dat in bepaalde gevallen het gebrek aan transparantie en toezicht in uitgebreide onderaannemingsovereenkomsten het de aanbestedende diensten nog moeilijker kan maken om de naleving van het toepasselijk EU- en nationaal recht te waarborgen;
- N. overwegende dat op uitbuiting gebaseerde arbeidsmodellen vaak gepaard gaan met praktijken die schadelijk zijn voor het milieu²³;
- O. overwegende dat het uitbesteden van kernactiviteiten kan leiden tot een scheiding der machten en tot het profiteren van de verspreiding van risico's en verantwoordelijkheden; overwegende dat deze praktijk door sommige ondernemingen als bedrijfsmodel wordt gebruikt, wat onder meer leidt tot een “race to the bottom” op

²² Verslag van de ELA getiteld “Posting of third-country nationals: contracting chains, recruitment patterns, and enforcement issues” (2025).

²³ Verslag van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, *Protecting migrant workers from exploitation in the EU* (2019); verslag van Europol, *Environmental crime in the age of climate change*, 2022.

het gebied van lonen, een verslechtering van de arbeidsomstandigheden en oneerlijke concurrentie;

- P. overwegende dat regels die onderaanneming beperken, gevolgen kunnen hebben voor de waardeketens van ondernemingen, met name in sectoren die blootstaan aan wereldwijde concurrentie; overwegende dat dergelijke maatregelen moeten worden afgewogen tegen de noodzaak om kmo's te beschermen die actief zijn in sectoren waar het risico op onrechtmatige onderaanneming laag is en er, in tegenstelling tot sectoren met een hoog risico, geen noodzaak is om onderaannemingsketens te beperken; overwegende dat hoofdelijke aansprakelijkheid in onderaannemingsketens beantwoordt aan de tweeledige doelstelling om uitgebuite werknemers verhaalsmogelijkheden te bieden, en om aannemers in de hele keten aan te moedigen om de duur en complexiteit van onderaanneming vrijwillig te beperken;
- Q. overwegende dat sommige lidstaten wetgeving hebben aangenomen die de lengte van onderaannemingsketens beperkt of onderaanneming in bepaalde sectoren volledig verbiedt²⁴, waardoor het aantal rechtstreeks in dienst genomen werknemers is toegenomen; overwegende dat de Commissie van mening is dat het beperken van het aantal onderaannemingsketens en/of het uitbreiden van de aansprakelijkheid voor onderaanneming tot de volledige keten de lidstaten, als de belangrijkste actoren die verantwoordelijk zijn voor de handhaving van de regels inzake de detachering van werknemers, en, in voorkomend geval, de sociale partners, zou kunnen helpen om de transparantie en aansprakelijkheid in onderaannemingsketens op evenredige en niet-discriminerende basis te vergroten²⁵; overwegende dat sommige ondernemingen de lengte van hun onderaannemingsketens vrijwillig hebben verkort;
- R. overwegende dat de praktijk van arbeidsbemiddeling niet in het EU-recht is vastgelegd, met uitzondering van uitzendwerk²⁶; overwegende dat arbeidsbemiddeling vele vormen kan aannemen, variërend van gevestigde ondernemingen tot individuele recruiters; overwegende dat zelfs informele makelaars en koppelbazen zich kunnen voordoen als arbeidsbemiddelaars;
- S. overwegende dat oneerlijke handelspraktijken, met inbegrip van aankopen onder de kostprijs van duurzame productie, het opleggen van korte doorlooptijden en laattijdige betalingen, belangrijke aanjagers van onrechtmatige onderaanneming zijn; overwegende dat kmo's die door middel van onderaanneming deelnemen aan overheidsopdrachten vaak te maken krijgen met laattijdige betalingen door de hoofdaannemers;

²⁴ Europese Commissie: Directoraat-generaal Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie, Ecorys, HIVA-KU Leuven, Spark Legal and Policy Consulting en wmp consult [*Study supporting the Monitoring of the Posting of Workers Directive 2018/957/EU and of the Enforcement Directive 2014/67/EU – The situation of temporary cross-border mobile workers and workers in subcontracting chains*](#), Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2024.

²⁵ Verslag van de Commissie over de toepassing en uitvoering van Richtlijn (EU) 2018/957 van het Europees Parlement en de Raad van 28 juni 2018 tot wijziging van Richtlijn 96/71/EG betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten (COM(2024)0320).

²⁶ Verslag van de Commissie over de toepassing en uitvoering van Richtlijn (EU) 2018/957 van het Europees Parlement en de Raad van 28 juni 2018 tot wijziging van Richtlijn 96/71/EG betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten (COM(2024)0320).

- T. overwegende dat, in sectoren waar onderaanneming veelvuldig voorkomt, de praktijk om te waarborgen dat werknemers bij een verandering van aannemer worden overgenomen met behoud van hun rechten en arbeidsvoorwaarden, ook wel subrogatie genoemd, een essentiële garantie vormt voor het waarborgen van de werkzekerheid, het handhaven van gezondheids- en veiligheidsnormen en het voorkomen van sociale dumping;
- U. overwegende dat in sommige gevallen ongereguleerde of verkapte arbeidsbemiddelaars worden gebruikt om het arbeidsrecht en de verantwoordelijkheid van werkgevers te verhullen en te omzeilen, met name in sectoren met een hoog risico; overwegende dat onrechtmatige wervings- en bemiddelingspraktijken vaak gepaard gaan met het vervalsen of achterhouden van informatie, het niet verstrekken van schriftelijke contracten, het in rekening brengen van frauduleuze wervingskosten, inhoudingen op het loon van buitensporige kosten voor accommodatie, het bij werknemers in rekening brengen van kosten voor vervoer, opleiding, uitrusting of een werkvergunning, het in beslag nemen van paspoorten, het toepassen van dwangarbeid of het ondermijnen van vakbonden; overwegende dat betere en gerichte arbeidsinspecties kunnen bijdragen tot de bestrijding van dergelijke schendingen;
- V. overwegende dat verschillende EU-landen naar aanleiding van deze uitdagingen nationale actieplannen en beleidsmaatregelen hebben vastgesteld om arbeidsuitbuiting te bestrijden, onder meer door het nemen van maatregelen om misbruik in onderaannemingsketens en door arbeidsbemiddelaars aan te pakken²⁷;
- W. overwegende dat de sociale partners op EU-, nationaal en lokaal niveau, alsook op sectoraal en sectoroverschrijdend niveau, naar aanleiding van deze uitdagingen maatregelen hebben getroffen om problemen in verband met onrechtmatige vormen van onderaanneming en arbeidsbemiddeling aan te pakken, onder meer door middel van collectieve onderhandelingen en gezamenlijke initiatieven om serieuze ondernemingen te beschermen en de rechten van werknemers te waarborgen;
- X. overwegende dat er al specifieke wetgeving bestaat ter regulering van onderaanneming in de burgerluchtvaart, met inbegrip van het leasen van vliegtuigen inclusief bemanning, onderhoud en verzekering, ook wel “wet leasing” genoemd; overwegende dat het gebruik van “wet leasing” is toegenomen, en dat het niet alleen wordt gebruikt voor het beoogde doel, zijnde het aanvullen van de capaciteit tijdens piekperiodes; overwegende dat de Commissie de problemen in verband met “wet leasing” moet aanpakken bij de komende herziening van de verordening inzake luchtdiensten²⁸;

²⁷ Bijvoorbeeld, Zweden

(<https://www.regeringen.se/contentassets/f6f461b310984b598ee4f7a2d83350d0/nationell-strategi-mot-arbetslivskriminalitet.pdf>), Finland

(https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165395/TEM_2024_5.pdf), Italië,

Duitsland (<https://www.bmas.de/DE/Service/Presse/Meldungen/2025/nationaler-aktionsplan-gegen-arbeitsausbeutung-und-zwangsarbeit-beschlossen.html>), Spanje en Noorwegen

(<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/strategi-mot-arbetslivskriminalitet-2021/id2831867/>).

²⁸ Verordening (EG) nr. 1008/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 24 september 2008 inzake gemeenschappelijke regels voor de exploitatie van luchtdiensten in de Gemeenschap (PB L 293 van 31.10.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1008/oj>).

- Y. overwegende dat de Commissie wijst op het Noorse Skien-model²⁹ dat gezamenlijk door de gemeente Skien, vakbonden en werkgeversorganisaties is ontwikkeld, en dat strikte beperkingen met betrekking tot lange onderaannemingsketens oplegt en voorafgaande goedkeuring van tijdelijke arbeid vereist, met als doel verantwoordingsplicht en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden in sectoren met een hoog risico te waarborgen;
- Z. overwegende dat de lidstaten, de Commissie en de sociale partners zich er in de verklaring van Terhulpen toe hebben verbonden bijzondere aandacht te besteden aan maatregelen op het gebied van onderaanneming en uitzendwerk, en hebben erkend dat deze twee fenomenen gemeenschappelijke uitdagingen vormen voor de Europese arbeidsmarkten; overwegende dat in het verslag-Letta wordt benadrukt dat onderaannemingspraktijken dringend moeten worden gereguleerd om uitbuiting en misbruik te voorkomen; overwegende dat in het verslag wordt gewaarschuwd dat ongecontroleerde onderaannemingsketens kunnen leiden tot uitholling van arbeidsnormen, sociale dumping en ondermijning van de eerlijke concurrentie, en ook tot schendingen van verplichtingen op het gebied van gezondheid en veiligheid;
- AA. overwegende dat de lidstaten op grond van artikel 12, lid 2, van Richtlijn 2014/67/EU verplicht zijn aansprakelijkheid in het geval van onderaanneming in te voeren in het kader van de terbeschikkingstelling van werknemers in de bouwsector, en dat artikel 12, lid 1, de lidstaten de mogelijkheid biedt om deze aansprakelijkheid uit te breiden tot andere sectoren en om strengere aansprakelijkheidsregels in te voeren;
- AB. overwegende dat de meeste lidstaten over een aantal regels beschikken met betrekking tot onderaannemingsketens en arbeidsbemiddelaars, waarbij rekening wordt gehouden met specifieke nationale kenmerken; overwegende dat het niveau van regulering echter van lidstaat tot lidstaat aanzienlijk verschilt, wat leidt tot versnippering van de eengemaakte markt; overwegende dat er nog steeds uitdagingen bestaan als gevolg van uiteenlopende interpretaties met betrekking tot de toepassing van de internemarktregels inzake de regulering van onderaannemingsketens en arbeidsbemiddelaars; overwegende dat Richtlijn 2014/24/EU de aanbestedende diensten onvoldoende instrumenten biedt om de niet-uitvoering van overheidsopdrachten doeltreffend aan te pakken, en in sommige gevallen zelfs diensten belemmert die proactieve maatregelen willen nemen;
- AC. overwegende dat de bestrijding van zwartwerk, mensenhandel en arbeidsuitbuiting strenge arbeidsinspecties, grensoverschrijdende controles en een doeltreffende vergunningverlening aan of registratie van arbeidsbemiddelaars vereist; overwegende dat de handhaving van de huidige regels en een betere samenwerking tussen de lidstaten kunnen helpen om problemen in verband met onrechtmatige vormen van onderaanneming en arbeidsbemiddeling aan te pakken;

Arbeidsuitbuiting voorkomen

1. benadrukt de noodzaak van een alomvattende EU-aanpak van arbeidsuitbuiting, met inbegrip van illegaal werk en daarmee verband houdende georganiseerde misdaad,

²⁹ Europese Commissie: Uitvoerend Agentschap voor kleine en middelgrote ondernemingen, *Making socially responsible public procurement work – 71 good practice cases*, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2020.

alsook onrechtmatige vormen van bedrijfspraktijken, met name onrechtmatige onderaanneming en arbeidsbemiddeling; dringt daarom aan op een EU-strategie ter bestrijding van deze problemen, waarvan de gevolgen van lidstaat tot lidstaat en van sector tot sector kunnen verschillen; benadrukt dat arbeidsuitbuiting niet alleen een schending van de rechten van werknemers en van de mensenrechten is, maar ook afbreuk doet aan de eerlijke concurrentie tussen bedrijven; is in dit verband ingenomen met de toezegging van de Commissie om in 2026 een pakket voor eerlijke mobiliteit te presenteren; wijst erop dat de algemene doelstellingen van versterking van het concurrentievermogen van Europese bedrijven, vereenvoudiging en vermindering van onnodige administratieve lasten niet mogen leiden tot een lager niveau van bescherming van werknemers; benadrukt dat het huidige arbeidsrecht strikter moet worden gehandhaafd teneinde een doeltreffende bescherming van de rechten van werknemers en een gelijk speelveld in de eengemaakte markt te waarborgen;

2. herinnert aan de uitdagingen waarmee sommige lidstaten als gevolg van uiteenlopende interpretaties van de regels inzake de eengemaakte markt worden geconfronteerd bij het reguleren van onderaanneming op nationaal niveau, bijvoorbeeld door beperking van de lengte van onderaannemingsketens, hoofdelijke aansprakelijkheid en vereisten voor rechtstreekse werkgelegenheid; verzoekt de Commissie te verduidelijken welke mogelijkheden de lidstaten hebben om wetgeving vast te stellen die in verhouding staat tot de risico's en problemen die voortvloeien uit lange en complexe onderaannemingsketens; verzoekt de Commissie de inspanningen ter bestrijding van arbeidsuitbuiting op te voeren;
3. herinnert aan zijn resolutie over de sociale en werkgelegenheidsaspecten van herstructureringsprocessen, waarin de Commissie wordt verzocht om, in nauwe samenwerking met de sociale partners, te overwegen een kaderrichtlijn vast te stellen om de uitdagingen en complexiteit aan te pakken die verband houden met de verplichtingen van werkgevers in onderaannemingsketens en arbeidsbemiddelaars in Europa om fatsoenlijke arbeidsomstandigheden en de eerbiediging van de rechten van werknemers te waarborgen, maatregelen op te nemen om de rol van arbeidsbemiddelaars, met uitzondering van uitzendbureaus, te reguleren, en een algemeen rechtskader van de EU in te voeren om onderaanneming te beperken en hoofdelijke aansprakelijkheid in de hele onderaannemingsketen te waarborgen;
4. verzoekt de Commissie nogmaals om, teneinde wanpraktijken op het gebied van onderaanneming te beëindigen en de rechten van werknemers te beschermen, te zorgen voor meer transparantie en verantwoordingsplicht in de hele toeleveringsketen en te overwegen een duidelijk omschreven regeling in te voeren voor de hoofdelijke aansprakelijkheid van ondernemers en onderaannemers en voor het waarborgen van transparantie inzake de betrokken onderaannemers en het deel van de opdracht dat de aannemer voornemens is uit te besteden³⁰;
5. benadrukt dat elk initiatief op EU-niveau om arbeidsuitbuiting en complexe onderaannemingsketens aan te pakken rekening moet houden met de beste praktijken van de lidstaten, moet worden ontwikkeld in nauwe samenwerking met de sociale partners, met inbegrip van de Europese sectorale comités voor de sociale dialoog, en

³⁰ Resolutie van het Europees Parlement van 9 september 2025 over overheidsopdrachten.

moet worden afgestemd op de specifieke sectorale realiteit; wijst erop dat sectorspecifieke maatregelen en initiatieven, met inbegrip van hoofdelijke aansprakelijkheid in sectoren met een hoog risico, in overeenstemming moeten zijn met het EU-recht en geen onnodige belemmeringen mogen opwerpen voor grensoverschrijdende bedrijfsactiviteiten; onderstreept dat sectorspecifieke maatregelen en initiatieven ook kunnen voorzien in lagere regelgevingsvereisten voor bedrijven in sectoren met een laag risico;

6. wijst erop dat het beginsel van hoofdelijke aansprakelijkheid een manier kan zijn om te waarborgen dat de hoofdaannemer de algehele verantwoordelijkheid draagt voor de diensten die binnen de gehele onderaannemingsketen worden verleend; is van mening dat er met een dergelijk beginsel voor kan worden gezorgd dat kwaliteit, prestaties en naleving van arbeids-, sociale en veiligheidsnormen op elk niveau van de onderaannemingsketen contractueel worden gegarandeerd; merkt op dat verschillende lidstaten hebben besloten om striktere aansprakelijkheidsregels vast te stellen voor onderaannemingsketens dan de minimale eisen die zijn vastgelegd in artikel 12 van Richtlijn 2014/67/EU;
7. verzoekt de Commissie en de lidstaten praktijken aan te pakken waarbij de hoofdaannemer alle werkzaamheden uitbesteedt zonder zelf werkzaamheden uit te voeren, ook wel “financiële onderaanneming” genoemd; onderstreept dat hoofdaannemers een bepaald deel van een contract zelf moeten uitvoeren; verzoekt in dit verband de Commissie nogmaals het effect te beoordelen van overheidsopdrachten die voornamelijk door de directe werknemers van de geselecteerde inschrijver worden uitgevoerd, en beveelt aan dat de regels voor overheidsopdrachten bedrijven ertoe moeten aanzetten om voldoende eigen personeel in dienst te hebben om de projecten waarvoor zij overheidsopdrachten hebben gekregen, uit te voeren³¹;
8. verzoekt de Commissie en de lidstaten illegale praktijken in onderaannemingsketens aan te pakken om het concurrentievermogen van bedrijven en eerlijke en veilige arbeidsomstandigheden te waarborgen; moedigt in dit verband directe arbeidsverhoudingen in sectoren met een hoog risico aan, waar mogelijk, gerechtvaardigd, evenredig en gebaseerd op dwingende redenen van algemeen belang, zoals de bescherming van werknemers en hun rechten; verzoekt de Commissie relevante voorstellen ter bevordering van directe arbeidsverhoudingen op te nemen in haar komende wetgeving voor hoogwaardige banen;
9. verzoekt de Commissie en de lidstaten de opname van bepalingen inzake gemeenschapsvoordelen in overheidsopdrachten en door de EU gefinancierde projecten aan te moedigen, zoals het verplichten van aannemers en onderaannemers om bij te dragen aan de ontwikkeling van lokale vaardigheden of aan initiatieven voor sociale inclusie, waardoor positieve overloopeffecten van overheidsinvesteringen worden gecreëerd;
10. onderstreept dat nationale en regionale initiatieven ter beperking van de niveaus van onderaanneming vaak gezamenlijk zijn geïnitieerd door de sociale partners, met inbegrip van vertegenwoordigers van kmo's; benadrukt dat dergelijke initiatieven

³¹ Resolutie van het Europees Parlement van 9 september 2025 over overheidsopdrachten.

moeten worden geëerbiedigd, terwijl beperkingen op onderaanneming evenredig moeten zijn;

11. merkt op dat de lengte en complexiteit van onderaannemingsketens een aanzienlijke uitdaging vormen voor arbeidsinspecties bij het vaststellen van de wettelijke verantwoordelijkheid voor schendingen van het arbeidsrecht en dat dit moet worden aangepakt; verzoekt de Commissie een kader voor te stellen om onderaannemingsketens te beperken, met bijzondere aandacht voor het aanpakken van problemen in sectoren met een hoog risico;
12. benadrukt dat het belangrijk is genderbewuste bepalingen op te nemen in elk nieuw kader;
13. onderstreept dat, om de versnippering van de eengemaakte markt te beperken, sectoren met een hoog risico door de Commissie moeten worden gedefinieerd in nauwe samenwerking met de lidstaten en de sociale partners, met inbegrip van de Europese sectorale comités voor de sociale dialoog; benadrukt dat de lidstaten de Commissie kunnen verzoeken om toestemming om de gemeenschappelijke lijst van sectoren met een hoog risico waar nodig aan hun specifieke nationale situatie aan te passen om te zorgen voor de best mogelijke aanpak van onrechtmatige onderaanneming, arbeidsuitbuiting en werkgerelateerde criminaliteit; onderstreept dat elke identificatie en aanpassing van sectoren met een hoog risico gebaseerd moet zijn op nauwkeurige en actuele gegevens;
14. merkt op dat het uitbesteden van kernactiviteiten kan leiden tot gefragmenteerde en onveilige werkplekken, minder transparantie en verantwoordingsplicht, en een grotere blootstelling van werknemers aan langere uren, lagere lonen en andere schendingen van het arbeidsrecht, alsook tot baanonzekerheid³²; benadrukt dat werknemersvertegenwoordigers overeenkomstig Richtlijn 2002/14/EG³³ moeten worden geïnformeerd en geraadpleegd over beslissingen die kunnen leiden tot ingrijpende veranderingen in de arbeidsorganisatie of de contractuele betrekkingen; verzoekt de Commissie en de lidstaten het beginsel van gelijke behandeling en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden voor alle werknemers te waarborgen;
15. is bezorgd over het gebrek aan juridische duidelijkheid over het verschil tussen werkelijke en frauduleuze detacheringen van onderdanen van derde landen, alsook over het misbruik van het EU-recht inzake dienstverlening om de migratieregels en het nationale arbeidsrecht te omzeilen; benadrukt dat frauduleuze detacheringen het sociale weefsel van de eengemaakte markt aantasten en misbruik maken van de situatie van de meest kwetsbare personen; verzoekt de Commissie om, in lijn met het verslag-Letta, de problemen met handhaving, met name op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking, te evalueren en passende maatregelen te nemen om een einde te maken aan detacheringen waarbij geen echte band bestaat tussen de werknemers en de

³² Studie van het Europees Parlement, 2016, *Precarious Employment in Europe: Volume 1: Patterns, Trends and Policy Strategies*; Eurofound, 2010, *Key elements of fair employment and decent work*; Europese Commissie, Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek, *Outsourcing, working conditions and inequality*, 2025.

³³ Richtlijn 2002/14/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2002 tot vaststelling van een algemeen kader betreffende de informatie en de raadpleging van de werknemers in de Europese Gemeenschap – Gezamenlijke verklaring van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie over de vertegenwoordiging van de werknemers (PB L 80 van 23.3.2002, blz. 29. ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2002/14/oj>).

uitzendende lidstaat; herinnert aan de algemene conclusie van het Letta- en het Draghi-verslag over de noodzaak om het concurrentievermogen van de eengemaakte markt te versterken;

16. neemt met bezorgdheid kennis van de risico's die gepaard gaan met detachering in combinatie met onrechtmatige vormen van onderaanneming en arbeidsbemiddeling; verzoekt de ELA de inzet van arbeidsbemiddelaars bij detachering te onderzoeken, en hierbij onder meer aandacht te besteden aan het risico dat deze regelingen worden misbruikt om aansprakelijkheid te ontlopen, alsmede socialezekerheidsverplichtingen en gezondheids- en veiligheidsnormen te omzeilen; verzoekt de Commissie om elk mogelijk misbruik van de richtlijn betreffende uitzendarbeid³⁴ in het kader van de detachering van werknemers aan te pakken;
17. benadrukt dat accommodatie die door een werkgever of arbeidsbemiddelaar aan een werknemer wordt verstrekt, moet voldoen aan de toepasselijke kwaliteits-, hygiëne- en veiligheidsnormen; onderstreept dat de huur voor dergelijke accommodatie evenredig en niet-discriminerend moet zijn; dringt aan op de integratie van accommodatie-inspecties in arbeidsinspecties voor sectoren met een hoog risico om te voorkomen dat werkgevers of tussenpersonen werknemers verloederde, onveilige of overvolle huisvesting bieden; benadrukt dat contractuele bepalingen inzake de accommodatie van een werknemer niet mogen leiden tot onzekere huisvestingssituaties indien de arbeidsverhouding wordt beëindigd;
18. roept de Commissie op om met de lidstaten samen te werken om de efficiënte uitvoering en handhaving van de huidige wetgeving inzake de detachering van werknemers te waarborgen; wijst erop dat de EU een aantal rechtsinstrumenten heeft aangenomen ter bestrijding van arbeidsuitbuiting en illegaal werk, waarvan de handhaving op nationaal niveau moet worden verbeterd; verzoekt de Commissie de balans op te maken van de situatie, te zorgen voor de efficiënte en doeltreffende uitvoering en handhaving van de relevante rechtsinstrumenten door de lidstaten en, waar nodig, inbreukprocedures in te leiden tegen lidstaten die het toepasselijk EU-recht niet naleven;
19. benadrukt de noodzaak van een minimumkader op EU-niveau waarbinnen arbeidsbemiddelaars opereren om hun verantwoordingsplicht, transparantieverplichtingen en naleving van minimumvereisten en kwaliteitsnormen te versterken, in overeenstemming met IAO-Verdrag nr. 181 inzake particuliere bureaus voor arbeidsbemiddeling; wijst op de toegevoegde waarde van openbare, interoperabele registers van erkende arbeidsbemiddelaars; onderstreept dat voor elke vergunning of registratie minimale integriteitscriteria moeten gelden; verzoekt de Commissie de nationale praktijken en wetgeving inzake arbeidsbemiddelaars in kaart te brengen en ervoor te zorgen dat arbeidsbemiddelaars die in de EU actief zijn, geen vergoedingen in rekening brengen of kosten, direct of indirect, geheel of gedeeltelijk, doorberekenen aan werknemers; onderstreept dat arbeidsbemiddelaars die het toepasselijk recht of collectieve overeenkomsten schenden, afschrikkende sancties moeten worden opgelegd, zoals schrapping uit openbare registers en uitsluiting van overheidsopdrachten;

³⁴ Richtlijn 2008/104/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende uitzendarbeid (PB L 327, 5.12.2008, blz. 9, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/104/oj>).

20. dringt aan op de komende herziening van de richtlijnen inzake overheidsopdrachten om ervoor te zorgen dat de uitsluitingscriteria beter inspelen op specifieke sectorale risico's in verband met fraude, corruptie en criminele infiltratie; wijst erop dat verschillende sectoren afzonderlijke, op maat gesneden uitsluitingscriteria vereisen, die hun specifieke kwetsbaarheden weerspiegelen; benadrukt dat aanbestedende diensten de bevoegdheid moeten krijgen om aanbestedingsprocedures aan te passen teneinde criminele activiteit te bestrijden en aan te pakken; benadrukt dat, met het oog op meer efficiëntie en vereenvoudiging, de bepalingen met betrekking tot uitsluitingsgronden moeten worden gestroomlijnd; onderstreept dat elke ondernemer die zijn verplichtingen krachtens de toepasselijke arbeids- en milieuwetgeving uit hoofde van artikel 18, lid 2, van Richtlijn 2014/24/EU niet nakomt, daadwerkelijk moet worden uitgesloten van de procedure voor de overheidsopdracht in kwestie;
21. onderstreept de waarde die nationale ondernemingsregisters en het Europees systeem van gekoppelde ondernemingsregisters hebben voor ondernemingen die informatie zoeken over onderaannemers, voor vakbonden die collectieve onderhandelingen willen voeren, en voor handhavingsinstanties; betreurt het dat het niveau van de informatie die kan worden geraadpleegd in nationale ondernemingsregisters sterk varieert; verzoekt de Commissie te onderzoeken hoe beste praktijken uit de lidstaten kunnen worden benut om het niveau van de openbaar beschikbare informatie te verbeteren;
22. is bezorgd over het feit dat gedetacheerde werknemers en werknemers in onderaannemingsketens, met name in de bouwsector, worden geconfronteerd met onevenredige risico's op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk als gevolg van gefragmenteerde verantwoordelijkheidsketens en onduidelijke coördinatie; benadrukt in dit verband het belang van informatie en raadpleging voor gedetacheerde werknemers en werknemers in onderaannemingsketens, alsook van de doeltreffende handhaving van de bepalingen inzake gezondheid en veiligheid zoals vastgelegd in IAO-Verdrag nr. 167; acht het in dit verband belangrijk de rol van de sociale partners bij de ontwikkeling van instrumenten en opleidingen voor werknemers te versterken en gezonde arbeidsomstandigheden verder te bevorderen in het volgende strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk; verzoekt de Commissie te beoordelen of de huidige wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk voldoende betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid in onderaannemingsketens;

Handhaving en controle

23. herinnert aan het belang van grensoverschrijdende samenwerking, efficiënte handhaving en transparantie bij de aanpak van criminele netwerken die verband houden met werkgerelateerde criminaliteit; is in dit verband voorstander van nauwere samenwerking tussen de ELA, Europol, nationale autoriteiten en de sociale partners; benadrukt dat voor de bestrijding van arbeidsuitbuiting en de bevordering van eerlijke concurrentie op de eengemaakte markt efficiënte en goed toegeruste handhavingssystemen nodig zijn; benadrukt dat onrechtmatige vormen van onderaanneming, waarbij gebruik wordt gemaakt van kunstmatige constructies als brievenbusmaatschappijen en nepuitzendbureaus, moeten worden aangepakt; wijst erop dat de lidstaten op grond van Richtlijn 2009/52/EG moeten waarborgen dat doeltreffende en adequate inspecties worden uitgevoerd om toezicht te houden op de tewerkstelling van illegaal verblijvende

onderdanen van derde landen, en verzoekt de Commissie en de lidstaten de regelgeving correct te handhaven;

24. is ingenomen met het evaluatieverslag van de Commissie over de ELA en herhaalt zijn verzoek³⁵ aan de Commissie om het mandaat van de ELA aanzienlijk te versterken door de autoriteit toe te staan vermeende inbreuken van het arbeidsrecht van de EU te onderzoeken en op eigen initiatief inspecties in te stellen en uit te voeren in grensoverschrijdende zaken, door de reikwijdte van het mandaat van de autoriteit uit te breiden tot arbeidsmobiliteit van onderdanen van derde landen, door zijn capaciteit voor operationele risicoanalyse te vergroten en door voldoende middelen ter beschikking te stellen zodat de autoriteit haar taken kan uitvoeren; benadrukt dat de regelgeving en controleprocedures inzake arbeidsmobiliteit verder op elkaar moeten worden afgestemd en vereenvoudigd, met inbegrip van uniforme controlenormen en betere informatie-uitwisseling, onder leiding van de ELA; beveelt aan binnen de ELA sectorspecifieke handhavingseenheden op te richten, met name voor de bouw, het vervoer en de landbouw, en de samenwerking met de sociale partners in de respectieve sectoren te versterken;
25. onderstreept de cruciale rol die arbeidsinspecties spelen bij zowel het opsporen en voorkomen van arbeidsuitbuiting als bij het afdwingen van algehele naleving van het arbeidsrecht; dringt er bij de lidstaten op aan hun aantal arbeidsinspecteurs te verhogen en hun steun voor arbeidsinspecties op te schroeven; herinnert eraan dat in Richtlijn 2006/22/EG³⁶ reeds minimumvoorschriften zijn vastgesteld voor controle op de naleving van de sociale wetgeving in het wegvervoer en verzoekt de Commissie en de lidstaten de kwaliteit en regelmaat van arbeidsinspecties te verhogen en te voorzien in een adequate minimumcapaciteit voor arbeidsinspecties, in overeenstemming met de IAO-benchmark van ten minste één arbeidsinspecteur per 10 000 werknemers; benadrukt dat klachtenmechanismen, ondanks het belang ervan voor het starten van gerichte inspecties, nog steeds onderbenut en ontoegankelijk zijn, met name voor mobiele werknemers en werknemers uit derde landen; wijst erop dat, in overeenstemming met Richtlijn 2009/52/EG de lidstaten dienen te waarborgen dat er doeltreffende mechanismen voorhanden zijn met behulp waarvan illegaal tewerkgestelde onderdanen van derde landen klachten kunnen indienen tegen hun werkgever;
26. onderstreept het belang van nauwkeurige en actuele gegevens; merkt op dat de hoeveelheid beschikbare informatie over de samenstelling van onderaannemingsketens en werkgerelateerde criminaliteit in Europa varieert en dat dit voor zowel handhaving als beleidsvorming een uitdaging vormt; verzoekt de Commissie de gegevensverzameling in dit verband te verbeteren en wijst op de rol van de ELA bij het

³⁵ Resolutie van het Europees Parlement van 18 januari 2024 over de herziening van het mandaat van de Europese Arbeidsautoriteit.

³⁶ Richtlijn 2006/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 inzake minimumvoorwaarden voor de uitvoering van de Verordeningen (EEG) nr. 3820/85 en (EEG) nr. 3821/85 van de Raad betreffende voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer en tot intrekking van Richtlijn 88/599/EEG van de Raad (PB L 102 van 11.4.2006, blz. 35, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/22/oj>).

verstrekken van betrouwbare informatie over algemene trends en wangedrag in grensoverschrijdende situaties;

27. wijst op het succes van initiatieven voor de identificatie van werklocaties op nationaal en sectoraal niveau, zoals sociale identiteitskaarten; is in dit verband ingenomen met de opname van de Europese socialezekerheidspas (ESSPASS) in het werkprogramma van de Commissie voor 2026; herhaalt zijn oproep³⁷ voor een snelle uitrol van het ESSPASS-systeem en voor een betere bescherming en digitale handhaving van socialezekerheidsrechten en eerlijke mobiliteit, met inbegrip van realtime-verificatie en uitwisseling van informatie tussen handhavingsautoriteiten; dringt aan op de integratie van de ESSPASS met nationale en sectorale arbeidskaartsystemen om interoperabiliteit en minimale verstoringen te waarborgen; onderstreept dat de ESSPASS onnodige administratieve lasten moet verminderen, de naleving voor bedrijven moet vereenvoudigen met minimale nalevingskosten voor kmo's, en de ELA en de nationale autoriteiten moet ondersteunen bij de bestrijding van misbruik en criminele activiteiten; benadrukt het belang van een sterke gegevensbeveiliging en -bescherming voor de ESSPASS en de betrokkenheid van de sociale partners bij het ontwerp en de uitrol van het systeem; neemt voorts kennis van de lopende werkzaamheden met betrekking tot andere EU-initiatieven, zoals de portemonnee voor digitale identiteit, die autoriteiten beter in staat zou kunnen stellen crimineel gedrag te bestrijden zonder daarbij lasten te creëren voor kmo's of de kosten voor consumenten te verhogen;

Sancties voor arbeidsuitbuiting

28. stelt met bezorgdheid vast dat personen voor wie een handelsverbod in een lidstaat geldt, nationale beperkingen kunnen omzeilen door een bedrijf in een andere lidstaat te registreren en te runnen, en daarmee de strijd tegen arbeidsuitbuiting op de eengemaakte markt ondermijnen; verzoekt de Commissie te zorgen voor een doeltreffendere informatie-uitwisseling en samenwerking tussen de lidstaten, alsook voor de wederzijdse erkenning van handelsverboden en strafrechtelijke sancties, in overeenstemming met de Verdragen, om te voorkomen dat beperkingen worden omzeild; onderstreept in dit verband het belang van de eerbiediging van de rechtsstaat en de waarborgen voor een eerlijk proces; beveelt aan het Informatiesysteem interne markt (IMI) te gebruiken voor de tijdige en veilige uitwisseling van relevante informatie tussen de lidstaten;
29. wijst op de discrepanties met betrekking tot sancties en sanctieregelingen op alle beleidsterreinen van de EU; benadrukt dat straffen en sancties voor werkgerelateerde misdrijven en schendingen van de rechten van werknemers doeltreffend en afschrikkend moeten zijn en in verhouding moeten staan tot de aard, de ernst en de duur van de inbreuk van de onderneming en tot het aantal getroffen werknemers; verzoekt de Commissie te onderzoeken of sancties kunnen worden gekoppeld aan de omvang of omzet van ondernemingen, teneinde evenredigheid, afschrikking en een gelijk speelveld te waarborgen; onderstreept de noodzaak van een mechanisme om uitstaande lonen,

³⁷ Resolutie van het Europees Parlement van 25 november 2021 over de invoering van een Europese socialezekerheidspas voor het verbeteren van de digitale handhaving van socialezekerheidsrechten en billijke mobiliteit.

socialezekerheidsbijdragen, boetes en schadevergoedingen in grensoverschrijdende zaken terug te vorderen;

30. wijst op het probleem van frauduleuze en criminele actoren op de arbeidsmarkt die strategische faillissementen en “verdwijnende” ondernemingen gebruiken om zich te onttrekken aan de verantwoordelijkheid voor uitstaande betalingen en sancties; verzoekt de Commissie en de lidstaten de problemen in verband met strategische faillissementen en verdwijnende ondernemingen, met name in grensoverschrijdende gevallen, te analyseren en de nodige initiatieven te nemen om deze fenomenen tegen te gaan;
31. wijst erop dat een van de beschikbare middelen om onrechtmatige onderaanneming en werkgerelateerde criminaliteit aan te pakken bestaat uit het koppelen van overheidsuitgaven aan de eerbiediging van de rechten van werknemers en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden;

◦

◦ ◦

32. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

TOELICHTING

Werknemers in sectoren als de bouw, landbouw, huishoudelijk werk, vervoer en logistiek, vlees- en voedselverwerking, schoonmaakdiensten, horeca en zorg vormen de ruggengraat van onze economie. In de meeste Europese landen zijn dit tegelijkertijd de sectoren die te kampen hebben met hardnekkige misstanden, uitbuiting en frauduleuze concurrentie, die schadelijk zijn voor zowel werknemers als legitieme bedrijven, met name kmo's.

De afgelopen jaren is door meerdere tragische werkgerelateerde incidenten in de lidstaten aan het licht gekomen wat de werkelijke menselijke kosten zijn van controleverlies over de vraag wie uiteindelijk verantwoordelijk is voor de naleving van basale normen op het gebied van gezondheid, veiligheid en tewerkstelling, wat aanleiding geeft tot fundamentele bezorgdheid over de wettelijke verantwoordingsplicht, traceerbaarheid en controle over arbeidsomstandigheden.

Tevens heeft Europol ervoor gewaarschuwd dat vrijwel alle meest bedreigende criminele netwerken in Europa legale bedrijfsstructuren gebruiken om voet aan de grond te krijgen in de Europese economie, waar vooral logistieke bedrijven, bedrijven waar veel contant geld omgaat en de bouw mee te maken hebben.

In het huidige veiligheidslandschap kan het gebrek aan toezicht ook kansen bieden aan vijandige actoren die informatie willen verkrijgen over kritieke infrastructuur of deze willen verstoren, of die toegang willen krijgen tot veiligheidsgevoelige werkplekken.

Er is geen sprake van één enkele drijvende factor achter arbeidsuitbuiting en de risico's ervan voor de Europese werkplekken. Wel zijn er bepaalde variabelen die naar voren blijven komen in nationale en Europese studies en in verslagen van handhavingsautoriteiten. Een daarvan is de toenemende afhankelijkheid van lange en complexe onderaannemingsketens, en een andere is de aanwezigheid van onrechtmatige arbeidsbemiddeling. Deze twee praktijken houden nauw verband met elkaar en maken het moeilijker voor autoriteiten om te voorkomen dat frauduleuze of criminele actoren werkplekken betreden en om deze actoren op te sporen.

Dit zal voor veel werknemers en bedrijven in kwestie geen verrassing zijn. De opkomst van werkplekken waar geen adequate controle plaatsvindt en waar de verantwoordelijkheid wordt gedeeld, afgezwakt en bij een later stadium van het productieproces wordt gelegd, is al jarenlang een bron van ongenoegen.

In reactie op deze uitdagingen hebben de lidstaten getracht de controles op te voeren en aan te scherpen, en maatregelen te nemen om de meest wijdverbreide misstanden te voorkomen. Zij hebben zich ervoor ingespannen om lange onderaannemingsketens te beperken, de aansprakelijkheidsvereisten aan te scherpen, informatie-uitwisseling te vergroten en specifieke controle-eenheden op te zetten die gericht zijn op het opsporen en uitroeien van arbeidsuitbuiting en -misbruik. Ook de nationale en sectorale sociale partners zijn de uitdaging aangegaan en hebben zelfstandig initiatieven genomen om hun sectoren te helpen saneren. Ook hebben zij gezamenlijk hun regeringen aangespoord om meer te doen. Het is duidelijk dat deze inspanningen belangrijke positieve effecten hebben gehad, maar het is ook duidelijk dat ze niet volstaan en er meer moet worden gedaan.

De uitdagingen zijn met name voelbaar wanneer het gaat om bedrijven die grensoverschrijdend actief zijn, aangezien grensoverschrijdende samenwerking tussen handhavingsautoriteiten, informatie-uitwisseling en rechtskaders geen gelijke tred hebben gehouden met de ontwikkelingen ter plaatse. Wanneer een eensgezinde Europese respons uitblijft, wordt het voor frauduleuze en criminele actoren gemakkelijker om de zwakke punten van de eengemaakte markt uit te buiten. In meerdere gevallen hebben de lidstaten juridische problemen ondervonden bij het nemen van maatregelen tegen arbeidsuitbuiting en het waarborgen van eerlijke concurrentie, waarbij vaak wordt verwezen naar het Unierecht.

Arbeidsuitbuiting in het algemeen en onrechtmatige vormen van onderaanneming en arbeidsbemiddeling in het bijzonder vereisen daarom een gecoördineerde respons op Europees niveau.

Om deze uitdagingen met succes het hoofd te bieden, moeten de bedrijfsmodellen van fraudeurs en criminelen onrendabel worden gemaakt, zodat werknemers worden beschermd en alle ondernemingen die zich aan de wet houden het gemakkelijker krijgen. Deze respons moet op drie pijlers zijn gebaseerd:

1. Preventie, waardoor het zo moeilijk mogelijk wordt om frauduleus te werk te gaan,
2. Controle, waardoor het risico op ontdekking zo groot mogelijk wordt,
3. Sanctionering, zodat degenen die worden betrapt op harde consequenties kunnen rekenen.

Tot slot hoopt de rapporteur dat dit verslag een impuls zal geven om de strijd tegen arbeidsuitbuiting op te voeren, met bijzondere aandacht voor onrechtmatige vormen van onderaanneming en arbeidsbemiddeling, waarbij brede steun wordt vergaard van het hele politieke spectrum en van de sociale partners. Hoewel de meningen over de precieze oplossingen uiteen kunnen lopen, hoopt de rapporteur oprecht dat we de gedeelde erkenning dat deze problemen op de Europese arbeidsmarkt reëel zijn, toenemen en dringend aandacht behoeven als gemeenschappelijk uitgangspunt kunnen nemen.

BIJLAGE: VERKLARING VAN INPUT

Overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement verklaart de rapporteur input te hebben opgenomen over aangelegenheden in verband met het onderwerp van het dossier die in het kader van de opstelling van het verslag tot op het moment van goedkeuring ervan in de commissie door hem is ontvangen van de volgende belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister¹ vallen, of van de volgende vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades:

1. Belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister vallen
3F Byggegrupper
3F Transport
BUSINESSEUROPE
Bygghöretagen
Byggnadsarbetareförbundet
CEEMET
Confederation of Swedish Enterprise
Danish Trade Union Confederation EU Office
Deutscher Gewerkschaftsbund
European Builders Confederation
European Construction Industry Federation
European Federation of Building and Woodworkers
European Federation of Food, Agriculture and Tourism Trade Unions
European Trade Union Confederation
European Trade Union Institute
European Transport Workers' Federation
Fagbevægelsens Hovedorganisation
Fastighetsanställdas Förbund
Friedrich-Ebert-Stiftung
Göteborgs Räddningsmission
HOTREC
IF Metall
IndustriAll
Kommunalarbetareförbundet
LO
LO Norge
NHO - Norway
Rättvist Byggande
Svensk Byggkontroll
Swedish Trade Union Office

¹ Interinstitutioneel Akkoord van 20 mei 2021 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over een verplicht transparantieregister (PB L 207 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinst/2021/611/oj).

The Adecco Group
Transportarbetareförbundet
UNI Europa
Unionen
World Employment Confederation-Europe
2. Vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades

De bovenstaande lijst is opgesteld onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de rapporteur voor advies.

De rapporteur verklaart dat aan natuurlijke personen die met hun naam en/of functie in de lijst worden vermeld privacyverklaring nr. 484 van het Europees Parlement (<https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do>) is verstrekt, waarin de voorwaarden voor de verwerking van hun persoonsgegevens en de rechten in verband met die verwerking worden toegelicht.

13.11.2025

**ADVIES VAN DE COMMISSIE INTERNE MARKT EN
CONSUMENTENBESCHERMING**

aan de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

over het aanpakken van onderaannemingsketens en de rol van tussenpersonen om de rechten
van werknemers te beschermen
(2025/2133(INI))

Rapporteur voor advies: José Cepeda

AMENDEMENTEN

De Commissie interne markt en consumentenbescherming dient bij de bevoegde Commissie werkgelegenheid en sociale zaken het volgende in:

Amendement 1
Ontwerpresolutie
Visum -1 (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

- *gezien de artikelen 16 en 31 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,*

Amendement 2
Ontwerpresolutie
Visum 4 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

- *gezien Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten^{1 bis},*

^{1 bis} *PB L 94 van 28.3.2014, blz. 65,*
ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj>.

Amendement 3
Ontwerpresolutie
Visum 4 ter (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

- *gezien Richtlijn (EU) 2024/1760 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake passende*

zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en Verordening (EU) 2023/2859^{1 bis},

^{1 bis} **PB L**, 2024/1760, 5.7.2024,
ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>.

Amendement 4
Ontwerpresolutie
Visum 5 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

– *gezien het groenboek van de Commissie van 31 januari 2013 inzake oneerlijke handelspraktijken in de food- en non-food toeleveringsketen tussen ondernemingen in Europa (COM(2013)0037),*

Amendement 5
Ontwerpresolutie
Visum 8 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

– *gezien de zesde Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden,*

Amendement 6
Ontwerpresolutie
Visum 18 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

– *gezien de mededeling van de Commissie van 29 januari 2025 getiteld*

***“Het EU-kompas voor concurrentievermogen”
(COM(2025)0030),***

**Amendement 7
Ontwerpresolutie
Visum 18 ter (nieuw)**

Ontwerpresolutie

Amendement

– ***gezien het verslag van Mario Draghi van 9 september 2024 getiteld “The future of European competitiveness” (het Draghi-verslag),***

**Amendement 8
Ontwerpresolutie
Overweging A**

Ontwerpresolutie

Amendement

A. overwegende dat arbeidsuitbuiting en misstanden ***wijdverbreide en dringende*** problemen op de EU-arbeidsmarkt zijn die ***zich onder verschillende begrippen manifesteren, onder meer, maar niet uitsluitend, als werkgerelateerde criminaliteit, zwartwerk, de grijze economie, sociale dumping, arbeidsuitbuiting en moderne slavernij;***

A. overwegende dat arbeidsuitbuiting en misstanden problemen op de EU-arbeidsmarkt zijn die ***negatieve gevolgen hebben voor de interne markt door een ongelijk speelveld te creëren;***

**Amendement 9
Ontwerpresolutie
Overweging A bis (nieuw)**

Ontwerpresolutie

Amendement

A bis. overwegende dat onderaanneming een uitdrukking is van de vrijheid van ondernemerschap die is verankerd in

artikel 16 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie; overwegende dat in de context van een markteconomie elke vorm van bedrijfsorganisatie wettig is, mits deze wordt uitgeoefend in overeenstemming met het EU-recht en de nationale wetten en praktijken;

Amendement 10
Ontwerpresolutie
Overweging A ter (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

A ter. overwegende dat ondernemingen, met name kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en micro-ondernemingen, intern niet altijd beschikken over de nodige technische expertise, knowhow, hulpmiddelen of infrastructuur om specifieke uitdagingen met betrekking tot hun kernactiviteiten het hoofd te bieden;

Amendement 11
Ontwerpresolutie
Overweging A quater (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

A quater. overwegende dat onderaanneming een belangrijk onderdeel van het werkgelegenheidslandschap is, met name voor kmo's en micro-ondernemingen; overwegende dat ondernemingen en overheidsinstanties door middel van onderaanneming kunnen voorzien in specifieke behoeften en een beroep kunnen doen op technische expertise;

overwegende dat onderaanneming kan aanzetten tot specialisering en dat deze economische voordelen met zich meebrengt;

Amendement 12
Ontwerpresolutie
Overweging A quinquies (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

A quinquies. overwegende dat Europese ondernemingen momenteel onder enorme economische druk staan op de internationale markt en dat de regelgevende instanties van de EU en de regeringen van de lidstaten erop hebben gewezen dat het belangrijk is dat de achteruitgang van het concurrentievermogen van de EU bij wijze van prioriteit wordt aangepakt;

Amendement 13
Ontwerpresolutie
Overweging B bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

B bis. overwegende dat de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) in 2024 heeft gemeld dat de totale jaarlijkse illegale winsten uit dwangarbeid in Europa de hoogste ter wereld zijn^{1 bis};

^{1 bis} Artikel gepubliceerd op 19 maart 2024 op de website van de ILO getiteld "[Annual profits from forced labour amount to US\\$ 236 billion, ILO report finds](#)".

Amendement 14
Ontwerpresolutie
Overweging C bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

C bis. overwegende dat het gebruik van niet-standaardvormen van arbeid en complexe grensoverschrijdende regelingen de rechten van werknemers en de verantwoordelijkheden van werkgevers kan vervagen en het bewustzijn omtrent, het toezicht op en de handhaving van arbeidswetgeving en toepasselijke collectieve overeenkomsten verder bemoeilijkt;

Amendement 15
Ontwerpresolutie
Overweging E

Ontwerpresolutie

Amendement

E. overwegende dat onderaanneming in veel sectoren een goed functionerende en belangrijke werkwijze is en gespecialiseerde expertise beter toegankelijk maakt; overwegende dat de risico's in verband met fraude, criminele infiltratie, de gezondheid en veiligheid van werknemers op het werk en oneerlijke concurrentie voor ondernemingen, ***met name kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's)***, door lange en complexe onderaannemingsketens echter kunnen toenemen;

E. overwegende dat onderaanneming in veel sectoren een goed functionerende en belangrijke werkwijze is en gespecialiseerde expertise beter toegankelijk maakt, ***en met name belangrijk is om kmo's te laten gedijen***; overwegende dat de risico's in verband met fraude, criminele infiltratie, de gezondheid en veiligheid van werknemers op het werk en oneerlijke concurrentie voor ondernemingen door lange en complexe onderaannemingsketens echter kunnen toenemen;

Amendement 16
Ontwerpresolutie
Overweging E bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

E bis. overwegende dat onderaanneming een nuttige zakelijke praktijk is die ondernemingen in staat stelt toegang te krijgen tot gespecialiseerde expertise en op kosteneffectieve wijze tegemoet te komen aan schommelingen in de vraag;

**Amendement 17
Ontwerpresolutie
Overweging E ter (nieuw)**

Ontwerpresolutie

Amendement

E ter. overwegende dat in bepaalde gevallen het gebrek aan transparantie en toezicht in uitgebreide onderaannemingsovereenkomsten het de aanbestedende diensten nog moeilijker kan maken om de naleving van het toepasselijke EU- en nationale recht te waarborgen;

**Amendement 18
Ontwerpresolutie
Overweging F**

Ontwerpresolutie

Amendement

F. overwegende dat bepaalde lidstaten wetgeving hebben aangenomen ter beperking van de lengte van onderaannemingsketens in bepaalde sectoren; ***overwegende dat de Commissie het beperken van de niveaus van onderaanneming en het uitbreiden van de aansprakelijkheid tot de volledige onderaannemingsketen beschouwt als goede werkwijzen voor de lidstaten;*** overwegende dat er ook ondernemingen

F. overwegende dat bepaalde lidstaten wetgeving hebben aangenomen ter beperking van de lengte van onderaannemingsketens in bepaalde sectoren, ***zij het met wisselend succes en met een verschillende mate van uitvoering;*** overwegende dat er ook ondernemingen zijn die de lengte van hun onderaannemingsketens vrijwillig hebben verkort;

zijn die de lengte van hun
onderaannemingsketens vrijwillig hebben
verkort;

Amendement 19
Ontwerpresolutie
Overweging G

Ontwerpresolutie

G. overwegende dat de praktijk van arbeidsbemiddeling niet wettelijk is vastgelegd en vele vormen kan aannemen, variërend van grotere gevestigde ondernemingen tot individuele recruiters, informele makelaars **en zelfs koppelbazen**;

Amendement

G. overwegende dat de praktijk van arbeidsbemiddeling niet wettelijk is vastgelegd en vele vormen kan aannemen, variërend van grotere gevestigde ondernemingen tot individuele recruiters **of informele makelaars; overwegende dat de verbetering van het concurrentievermogen van bedrijven en de goede werking van de interne markt strategische prioriteiten zijn, terwijl het belang van de bescherming van de rechten van werknemers door middel van fatsoenlijke, inclusieve en billijke arbeidsomstandigheden wordt erkend**;

Amendement 20
Ontwerpresolutie
Overweging G bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

G bis. overwegende dat, als gevolg van juridische verschillen en zwakke handhaving, meerdere lagen van onderaanneming de verantwoordingsplicht kunnen afzwakken en het risico op schendingen van arbeidswetgeving kunnen vergroten en een doeltreffende handhaving van het recht in de weg kunnen staan;

Amendement 21
Ontwerpresolutie
Overweging G ter (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

G ter. overwegende dat, in sectoren waar onderaanneming veelvuldig voorkomt, de praktijk om ervoor te zorgen dat werknemers bij een verandering van aannemer worden overgenomen met behoud van hun rechten en arbeidsvoorwaarden, ook wel subrogatie genoemd, van essentieel belang is voor het beschermen van de werkzekerheid, het handhaven van gezondheids- en veiligheidsnormen en het voorkomen van sociale dumping;

Amendement 22
Ontwerpresolutie
Overweging G quater (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

G quater. overwegende dat oneerlijke handelspraktijken, met inbegrip van aankopen onder de kostprijs van duurzame productie, het opleggen van korte doorlooptijden en laattijdige betalingen, belangrijke aanjagers van niet-toegelaten onderaanneming zijn;

Amendement 23
Ontwerpresolutie
Overweging G quinquies (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

G quinquies. overwegende dat kmo's vaak via onderaanneming deelnemen aan

overheidsopdrachten en het zwaar te verduren kunnen krijgen als de hoofdaannemers te laat betalen;

Amendement 24
Ontwerpresolutie
Overweging I

Ontwerpresolutie

I. overwegende dat het proces van regulering van onderaannemingsketens en tussenpersonen op nationaal niveau *voor de lidstaten langdurig en moeilijk kan zijn, niet in de laatste plaats vanwege juridische onduidelijkheden die voortvloeien uit de internemarktregels;*

Amendement

I. overwegende dat het proces van regulering *en toezicht op de naleving* van *de wetgeving door* onderaannemingsketens en tussenpersonen op nationaal niveau *aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat verschilt;*

Amendement 25
Ontwerpresolutie
Overweging I bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

I bis. overwegende dat waardig werk niet alleen een kwestie van werkgelegenheid en sociale bescherming is, maar ook van governance, die gebaseerd moet zijn op de dialoog met de sociale partners op alle niveaus van de mondiale keten en in alle stadia van het productieproces in de eengemaakte markt;

Amendement 26
Ontwerpresolutie
Paragraaf -1 (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

-1. erkent dat het voor een concurrerende en sociaal rechtvaardige interne markt noodzakelijk is zowel het vrij verrichten van diensten als de bescherming van werknemers te waarborgen; wijst erop dat onderaanneming voor toegevoegde waarde kan zorgen voor aanbestedende diensten, de efficiëntie en innovatie kan vergroten, met name in sectoren die blootstaan aan mondiale concurrentie, doordat het mogelijk is gespecialiseerde kmo's erbij te betrekken, en een strategische hefboom kan zijn om concurrerend te blijven en zich aan te passen aan een snel veranderend economisch klimaat; wijst erop dat onderaanneming werkgelegenheid kan creëren, met name in gespecialiseerde vakgebieden, en de kosten van grote opdrachten en infrastructuurprojecten kan helpen te verlagen; wijst er voorts op dat het hierdoor mogelijk is voor kmo's om deel te nemen aan aanbestedingsprocedures voor grote contracten; herinnert eraan dat de in artikel 16 van het Handvest van de grondrechten van de EU verankerde vrijheid van ondernemerschap, het recht om een economische of commerciële activiteit uit te oefenen, contractvrijheid en vrije mededinging omvat, overeenkomstig het EU-recht en de nationale wetten en praktijken; herinnert er voorts aan dat rechtvaardige en billijke arbeidsomstandigheden en -voorwaarden, zoals verankerd in artikel 31 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, onder meer het recht omvatten op gezonde, veilige en waardige arbeidsomstandigheden;

Amendement 27
Ontwerpresolutie
Paragraaf -1 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

-1 bis. herinnert eraan dat de EU haar concurrentievermogen in stand moet houden en moet versterken en een plek moet zijn waar bedrijven zowel op EU-niveau als op het wereldtoneel kunnen floreren; wijst op het belang van het kompas voor concurrentievermogen van de Commissie, dat een nieuwe routekaart biedt om het dynamisme van de EU te herstellen en haar economische groei te stimuleren; benadrukt in dit verband dat de verbetering van het concurrentievermogen van bedrijven en de goede werking van de interne markt strategische prioriteiten zijn, terwijl ook het belang van de bescherming van de rechten van werknemers door middel van fatsoenlijke, inclusieve en billijke arbeidsomstandigheden wordt erkend;

Amendement 28
Ontwerpresolutie
Paragraaf 1

Ontwerpresolutie

Amendement

1. benadrukt dat een alomvattende Europese aanpak van arbeidsuitbuiting in het algemeen en onrechtmatige vormen van onderaanneming en arbeidsbemiddeling in het bijzonder nodig is, en dringt daarom aan op een Europese strategie ter bestrijding van arbeidsuitbuiting;

1. benadrukt dat onrechtmatige vormen van onderaanneming in de hele EU moeten worden aangepakt en dat tegelijkertijd het concurrentievermogen en de deelname van kmo's aan de economie moeten worden bevorderd; benadrukt de toezegging van de Commissie om in 2026 in het kader van de strategie voor de eengemaakte markt een pakket voor eerlijke mobiliteit te

presenteren; verzoekt de Commissie de lidstaten te ondersteunen bij het uitwisselen van beste praktijken op het gebied van onderaanneming; benadrukt dat handhaving van de huidige regels, betere samenwerking tussen de lidstaten en gerichte steun voor arbeidsinspecties van essentieel belang zijn om veel van de problemen aan te pakken en eerlijke praktijken bij onderaanneming te waarborgen; voegt eraan toe dat elke vorm van misbruik, fraude of schending van de arbeids- of sociale wetgeving in de context van onderaanneming op effectieve wijze moet worden bestraft;

Amendement 29
Ontwerpresolutie
Paragraaf 2

Ontwerpresolutie

2. *betreurt het gebrek aan juridische duidelijkheid over de mogelijkheden voor de lidstaten om lange en complexe onderaannemingsketens te reguleren; verzoekt de Commissie duidelijk te maken dat de EU-regels voor de interne markt de lidstaten niet beletten wetgeving aan te nemen met het oog op de aanpak van lange en complexe onderaannemingsketens, waaronder het verplichten van rechtstreekse arbeidsverhoudingen in sectoren met een hoog risico, waar dit haalbaar en bewezen gerechtvaardigd is;*

Amendement

2. *neemt kennis van het feit dat slechts enkele lidstaten lange en complexe onderaannemingsketens reguleren; verzoekt de Commissie en de lidstaten maatregelen te nemen om illegale praktijken in onderaannemingsketens aan te pakken, teneinde het concurrentievermogen van het bedrijfsleven en billijke en veilige arbeidsomstandigheden in deze ketens te waarborgen, met inbegrip van, indien haalbaar, evenredig en met bewijzen gestaafd, het aanmoedigen van rechtstreekse arbeidsverhoudingen in sectoren met een hoog risico, in het licht van dwingende redenen van algemeen belang, namelijk de bescherming van werknemers en hun rechten, en op voorwaarde dat dergelijke maatregelen geen ongerechtvaardigde belemmeringen*

creëren voor het vrije verkeer van goederen en diensten binnen de interne markt, wijst erop dat de lidstaten, na overleg met de meest representatieve sociale partners, verantwoordelijk moeten zijn voor het aanwijzen van nationale sectoren met een hoog risico;

Amendement 30
Ontwerpresolutie
Paragraaf 3

Ontwerpresolutie

3. herhaalt zijn verzoek¹¹ aan de Commissie om ***een kaderrichtlijn te overwegen waarmee*** de problemen in verband met onrechtmatige vormen van onderaanneming en arbeidsbemiddeling in Europa ***kunnen worden aangegaan, en om met deze kaderrichtlijn een algemeen rechtskader in te voeren ter beperking van onderaanneming en ter waarborging van*** hoofdelijke aansprakelijkheid in de gehele onderaannemingsketen, ***alsook om maatregelen in te voeren ter regulering van de rol en verantwoordelijkheden van andere arbeidsbemiddelaars dan uitzendbureaus;***

¹¹ Resolutie van 13 maart 2025.

Amendement

3. herhaalt zijn verzoek¹¹ aan de Commissie ***en de lidstaten*** om de problemen in verband met onrechtmatige vormen van onderaanneming en arbeidsbemiddeling in Europa ***aan te pakken, waarbij voor de nodige transparantie wordt gezorgd en*** hoofdelijke aansprakelijkheid in de gehele onderaannemingsketen ***wordt overwogen, met name bij grensoverschrijdende activiteiten; herinnert er bovendien aan dat “horizontale onderaanneming” weliswaar vaak voordelen kan opleveren, zoals ondernemingen in staat stellen grotere projecten aan te nemen of samenwerking tussen ondernemingen waarborgen, maar dat ze, als er misbruik van wordt gemaakt, in bepaalde omstandigheden ook kan leiden tot het omzeilen van aansprakelijkheid en toezicht, hetgeen een vorm van misbruik is die moet worden aangepakt;***

¹¹ Resolutie ***van het Europees Parlement*** van 13 maart 2025 ***over sociale en werkgelegenheidsaspecten van herstructureringsprocessen: de noodzaak***

om banen en de rechten van werknemers te beschermen (PB C, C/2025/3156, 20.6.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3156/oj>).

Amendement 31
Ontwerpresolutie
Paragraaf 4

Ontwerpresolutie

4. *onderstreept dat de sociale partners, waaronder vertegenwoordigers van kmo's, dikwijls gezamenlijk het initiatief hebben genomen voor nationale en regionale beleidsmaatregelen ter beperking van de niveaus van onderaanneming; verzoekt de Commissie voorstellen in te dienen voor het vaststellen van een algemene regeling die onderaanneming in sectoren met een hoog risico op arbeidsuitbuiting beperkt tot maximaal twee niveaus onder de hoofdaannemer; benadrukt dat de lidstaten, in samenwerking met de sociale partners, verantwoordelijk moeten zijn voor het aanwijzen van nationale sectoren met een hoog risico en het vaststellen van een procedure voor het afwijken van de algemene regeling, indien dit naar behoren wordt gemotiveerd;*

Amendement

4. *Schrappen*

Amendement 32
Ontwerpresolutie
Paragraaf 5

Ontwerpresolutie

5. *merkt op dat het toenemende gebruik van onderaanneming voor*

Amendement

5. *wijst erop dat onderaannemers in de EU vaak kmo's of ambachtslieden zijn;*

kernactiviteiten *kan leiden tot versnipperde werkplekken en* werknemers *die vaker* te maken krijgen met *langere werkdagen, lagere lonen en baanonzekerheid; verzoekt de Commissie* in dit verband *toe te zien op* gelijke behandeling voor gelijk werk *en rechtstreekse werkgelegenheid te bevorderen in de sectoren waar dergelijke risico's zich voordoen;*

erkent dat onderaanneming *ondernemingen flexibiliteit kan bieden en gespecialiseerde kmo's kansen kan bieden in toeleveringsketens, waardoor deze kmo's, eenmanszaken en mobiele zelfstandigen kunnen gedijen en een dynamische en innovatieve markt voor dienstverleners ontstaat; merkt op dat lange en complexe onderaannemingsketens voor* kernactiviteiten *het risico kunnen vergroten dat* werknemers te maken krijgen met *schendingen van het arbeids- en sociaal recht wanneer een gebrek aan transparantie en duidelijke verantwoordelijkheden een doeltreffende handhaving van de toepasselijke regels verhindert; herinnert er in dit verband aan dat* gelijke behandeling voor gelijk werk, *eerlijke arbeidsomstandigheden en een veilige omgeving voor alle werknemers moeten worden gewaarborgd;*

Amendement 33
Ontwerpresolutie
Paragraaf 5 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

5 bis. benadrukt dat de EU een aantal rechtshandelingen heeft aangenomen ter bestrijding van arbeidsuitbuiting en illegale arbeid en dat de toepassing van deze handelingen op nationaal niveau moet worden verbeterd; verzoekt de Commissie de toepassing van de huidige regels te evalueren, met name in sectoren met een hoog risico, en concrete maatregelen te treffen om, waar dat gerechtvaardigd is, de inbreukprocedures tegen lidstaten die de toepasselijke regels niet naleven, te versterken; wijst voorts op

de noodzaak om met de lidstaten samen te werken om te zorgen voor de doeltreffende uitvoering en handhaving van de huidige wetgeving inzake de detachering van werknemers;

Amendement 34
Ontwerpresolutie
Paragraaf 6

Ontwerpresolutie

6. *is bezorgd over* het gebrek aan juridische duidelijkheid over het verschil tussen werkelijke en frauduleuze detacheringen van onderdanen van derde landen; verzoekt de **Commissie** om, in lijn met het verslag-Letta, de problemen met handhaving te evalueren en passende initiatieven te nemen *om de vastgestelde lacunes in de wetgeving op te vullen;*

Amendement

6. *wijst op* het gebrek aan **rechtszekerheid en** juridische duidelijkheid over het verschil tussen werkelijke en frauduleuze detacheringen van onderdanen van derde landen; verzoekt de **lidstaten** om, in lijn met het verslag-Letta, de problemen met handhaving te evalueren en *waar nodig* passende initiatieven te nemen, *met name op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking; herinnert aan de algemene conclusie van het Letta- en het Draghi-verslag over de noodzaak om het concurrentievermogen van de interne markt te versterken;*

Amendement 35
Ontwerpresolutie
Paragraaf 6 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

6 bis. *wijst erop dat de Commissie en de lidstaten moeten onderzoeken hoe oneerlijke handelspraktijken in de context van onderaanneming het best kunnen worden aangepakt, met name door de praktijken in kaart te brengen die leiden tot niet-toegelaten onderaanneming en arbeidsuitbuiting;*

Amendement

Amendement 36
Ontwerpresolutie
Paragraaf 7 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

7 bis. *herinnert eraan dat in de strategische analyse van de Europese Arbeidsautoriteit van 2023 over de bouwsector^{1 bis} en in het verslag van de Commissie over de toepassing en uitvoering van Richtlijn (EU) 2018/957^{1 ter} is vastgesteld dat lange en complexe onderaannemingsketens tal van uitdagingen kunnen opleveren voor de instanties die verantwoordelijk zijn voor handhaving van de arbeidswetgeving wanneer deze ketens gewend zijn wettelijke verantwoordelijkheden te ontlopen, en kunnen leiden tot onduidelijke verantwoordingsplicht en problemen bij het waarborgen van de uitvoering van overheidsopdrachten en de naleving van arbeidsverplichtingen; merkt in dat verband op dat Richtlijn 2014/24/EU de aanbestedende diensten onvoldoende instrumenten biedt om de niet-uitvoering van overeenkomsten tot uitvoering van een overheidsopdracht doeltreffend aan te pakken, en in sommige gevallen zelfs diensten belemmert die proactieve maatregelen willen nemen;*

^{1 bis} *Strategische analyse van 2023 getiteld “Construction sector: Issues in information provision, enforcement of labour mobility law, social security coordination regulations, and cooperation between Member States”.*

1er Verslag van de Commissie over de toepassing en uitvoering van Richtlijn (EU) 2018/957 van het Europees Parlement en de Raad van 28 juni 2018 tot wijziging van Richtlijn 96/71/EG betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten (COM(2024)0320).

Amendement 37
Ontwerpresolutie
Paragraaf 7 ter (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

7 ter. is van mening dat aanbestedende diensten gewaarborgde toegang moeten hebben tot informatie over alle onderaannemers die betrokken zijn bij de uitvoering van overheidsopdrachten om ervoor te zorgen dat er verantwoording wordt afgelegd, om inspecties te vergemakkelijken en om te zorgen voor vertrouwen van de consument in de kwaliteit en integriteit van diensten, met name diensten die met overheidsgeld worden gefinancierd;

Amendement 38
Ontwerpresolutie
Paragraaf 7 quater (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

7 quater. verzoekt de Commissie, teneinde een einde te maken aan wanpraktijken op het gebied van onderaanneming en de rechten van werknemers in het kader van overheidsopdrachten te beschermen, voor meer transparantie en

verantwoordingsplicht in de hele toeleveringsketen te zorgen en te overwegen een duidelijk omschreven regeling in te voeren voor de hoofdelijke aansprakelijkheid van ondernemers en onderaannemers en voor het waarborgen van transparantie over het deel van de opdracht dat de contractant voornemens is uit te besteden;

Amendement 39
Ontwerpresolutie
Paragraaf 7 quinquies (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

7 quinquies. dringt aan op herziening van de uitsluitingscriteria in aanbestedingsprocedures, zodat met deze criteria specifieke sectorale risico's in verband met fraude, corruptie en criminele infiltratie beter kunnen worden aangepakt; wijst erop dat verschillende sectoren afzonderlijke, op maat gesneden uitsluitingscriteria vereisen, die hun specifieke kwetsbaarheden weerspiegelen; is er stellig van overtuigd dat aanbestedende diensten de bevoegdheid moeten krijgen om aanbestedingsprocedures aan te passen teneinde criminele activiteit te bestrijden en aan te pakken; benadrukt dat, ter bevordering van grotere efficiëntie en vereenvoudiging, de bepalingen met betrekking tot uitsluitingsgronden moeten worden gestroomlijnd aan de hand van een uitputtende lijst alsook een duidelijk onderscheid tussen verplichte uitsluitingsgronden, ter bescherming van het algemeen belang, en facultatieve uitsluitingsgronden, ter bescherming van de belangen van aanbestedende diensten

of entiteiten; voegt hieraan toe dat elke ondernemer die zijn verplichtingen krachtens de toepasselijke arbeids- en milieuwetgeving uit hoofde van artikel 18, lid 2, van Richtlijn 2014/24/EU niet nakomt, daadwerkelijk moet worden uitgesloten van de procedure voor de overheidsopdracht in kwestie;

Amendement 40
Ontwerpresolutie
Paragraaf 9

Ontwerpresolutie

9. herinnert eraan dat in Richtlijn 2006/22/EG¹³ reeds minimumvoorschriften zijn vastgesteld voor controle op de naleving van de sociale wetgeving in het wegvervoer en verzoekt de ***Commissie een wetgevingsinitiatief in te dienen op grond waarvan de lidstaten verplicht worden te voorzien in adequate minimumcapaciteit voor arbeidsinspecties in alle sectoren met een hoog risico, in overeenstemming met de IAO-benchmark van ten minste één arbeidsinspecteur per 10 000 werknemers;***

¹³ Richtlijn 2006/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 inzake minimumvoorwaarden voor de uitvoering van de Verordeningen (EEG) nr. 3820/85 en (EEG) nr. 3821/85 van de Raad betreffende voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer en tot intrekking van Richtlijn 88/599/EEG van de Raad (PB L 102 van 11.4.2006, blz. 35, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/22/oj>).

Amendement

9. herinnert eraan dat in Richtlijn 2006/22/EG¹³ reeds minimumvoorschriften zijn vastgesteld voor controle op de naleving van de sociale wetgeving in het wegvervoer en verzoekt ***om de volledige uitvoering en handhaving ervan;***

¹³ Richtlijn 2006/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 inzake minimumvoorwaarden voor de uitvoering van de Verordeningen (EEG) nr. 3820/85 en (EEG) nr. 3821/85 van de Raad betreffende voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer en tot intrekking van Richtlijn 88/599/EEG van de Raad (PB L 102 van 11.4.2006, blz. 35, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/22/oj>).

Amendement 41
Ontwerpresolutie
Paragraaf 10 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

10 bis. merkt op dat er momenteel nog andere EU-wetgevingskaders worden uitgevoerd, zoals het Europees kader voor digitale identiteit^{1 bis}, dat autoriteiten in staat zal stellen crimineel gedrag beter te bestrijden zonder daarbij schade te berokkenen aan de arbeidsmarkt, lasten te creëren voor kmo's of de kosten voor consumenten te verhogen;

^{1 bis} Verordening (EU) 2024/1183 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 910/2014, wat betreft de vaststelling van het Europees kader voor digitale identiteit (PB L, 2024/1183, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1183/oj>).

BIJLAGE: BEKENDMAKING VAN INPUT

Overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement verklaart de rapporteur voor advies in het advies input te hebben opgenomen over aangelegenheden in verband met het onderwerp van het dossier die in het kader van de opstelling van het advies tot op het moment van goedkeuring ervan in de commissie door haar is ontvangen van de volgende belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister³⁹ vallen, of van de volgende vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades:

1. Belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister vallen
EUROPEAN TRADE UNION CONFEDERATION (ETUC)
CEOE - Confederación Española de Organizaciones Empresariales
BUSINESSEUROPE
UNIÓN GENERAL DE TRABAJADORES DE ESPAÑA (UGT)
Confederación Sindical de Comisiones Obreras (CCOO)
Council of European Employers of the Metal, Engineering and Technology-based Industries (Ceemet)
2. Vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades

De bovenstaande lijst is opgesteld onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de rapporteur voor advies.

De rapporteur verklaart dat aan natuurlijke personen die met hun naam en/of functie in de lijst worden vermeld privacyverklaring nr. 484 van het Europees Parlement (<https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do>) is verstrekt, waarin de voorwaarden voor de verwerking van hun persoonsgegevens en de rechten in verband met die verwerking worden toegelicht.

³⁹ Interinstitutioneel Akkoord van 20 mei 2021 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over een verplicht transparantieregister (PB L 207 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	11.11.2025
Uitslag eindstemming	+: 43 -: 2 0: 2
Bij de eindstemming aanwezige leden	Alex Agius Saliba, Pablo Arias Echeverría, Jeannette Baljeu, Arno Bausemer, Biljana Borzan, Anna Cavazzini, Stefano Cavedagna, David Cormand, Henrik Dahl, Dóra Dávid, Adnan Dibrani, Klara Dostalova, Hanna Gedin, Sandro Gozi, Maria Grapini, Elisabeth Grossmann, Maria Guzenina, Svenja Hahn, Anna-Maja Henriksson, Virginie Joron, Pierre Juvet, Arba Kokalari, Nikola Minchev, Piotr Müller, Reinis Pozņaks, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Dimitris Tsiodras, Inese Vaidere, Adina Vălean, Kim Van Sparrentak, Marion Walsmann
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Marc Angel, José Cepeda, Veronika Cifrová Ostrihoňová, Salvatore De Meo, Dirk Gotink, Sophia Kircher, Alice Kuhnke, Marlena Małąg, Gaetano Pedulla', Joanna Scheuring-Wielgus, Tomáš Zdechovský, Kosma Złotowski
Bij de eindstemming aanwezige leden als bedoeld in art. 216, lid 7, van het Reglement	Siegbert Frank Droese, Pál Szekeres

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

43	+
ECR	Stefano Cavedagna, Marlena Małag, Piotr Müller, Reinis Pozņaks, Kosma Złotowski
PPE	Pablo Arias Echeverría, Henrik Dahl, Dóra Dávid, Salvatore De Meo, Dirk Gotink, Sophia Kircher, Arba Kokalari, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Dimitris Tsiodras, Inese Vaidere, Adina Vălean, Marion Walsmann, Tomáš Zdechovský
PfE	Klara Dostalova, Virginie Joron, Pál Szekeres
Renew	Jeannette Baljeu, Veronika Cifrová Ostrihoňová, Sandro Gozi, Svenja Hahn, Anna-Maja Henriksson, Nikola Minchev
S&D	Alex Agius Saliba, Marc Angel, Biljana Borzan, José Cepeda, Adnan Dibrani, Maria Grapini, Elisabeth Grossmann, Maria Guzenina, Pierre Juvet, Christel Schaldemose, Joanna Scheuring-Wielgus
Verts/ALE	Anna Cavazzini, David Cormand, Alice Kuhnke, Kim Van Sparrentak

2	-
ESN	Arno Bausemer, Siegbert Frank Droese

2	0
The Left	Hanna Gedin, Gaetano Pedulla

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding(en)

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	3.12.2025
Uitslag eindstemming	+: 35 –: 20 0: 0
Bij de eindstemming aanwezige leden	Maravillas Abadía Jover, Grégory Allione, Li Andersson, Marc Angel, Pascal Arimont, Konstantinos Arvanitis, Nikola Bartůšek, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Andrzej Buła, David Casa, Estelle Ceulemans, Leila Chaibi, Per Clausen, Henrik Dahl, Johan Danielsson, Marie Dauchy, Margarita de la Pisa Carrión, Mélanie Disdier, Niels Geuking, Isilda Gomes, Alicia Homs Ginel, Irena Joveva, Martine Kemp, Marit Maij, Jagna Marczułajtis-Walczak, Eleonora Meleti, Idoia Mendiá, João Oliveira, Branislav Ondruš, Aodhán Ó Riordáin, Hristo Petrov, Dennis Radtke, Nela Riehl, Liesbet Sommen, Villy Søvndal, Pál Szekeres, Georgiana Teodorescu, Romana Tomc, Jana Toom, Raffaele Topo, Francesco Torselli, Brigitte van den Berg, Marianne Vind, Mariateresa Vivaldini, Jan-Peter Warnke, Séverine Werbrouck
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Raúl de la Hoz Quintano, Jaroslav Knot, Arba Kokalari, Lara Magoni, Sara Matthieu, Kim Van Sparrentak, Angelika Winzig
Bij de eindstemming aanwezige leden als bedoeld in art. 216, lid 7, van het Reglement	Adrian-George Axinia, Emmanouil Fragkos

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

35	+
NI	Branislav Ondruš, Jan-Peter Warnke
PPE	Pascal Arimont, Andrzej Buła, David Casa, Niels Geuking, Martine Kemp, Jagna Marczułajtis-Walczak, Dennis Radtke, Liesbet Sommen
Renew	Grégory Allione, Irena Joveva, Hristo Petrov, Jana Toom, Brigitte van den Berg
S&D	Marc Angel, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Estelle Ceulemans, Johan Danielsson, Isilda Gomes, Alicia Homs Ginel, Marit Maij, Idoia Mendia, Aodhán Ó Riordáin, Raffaele Topo
The Left	Li Andersson, Konstantinos Arvanitis, Leila Chaibi, Per Clausen, João Oliveira
Verts/ALE	Sara Matthieu, Nela Riehl, Villy Søvndal, Kim Van Sparrentak

20	-
ECR	Adrian-George Axinia, Emmanouil Fragkos, Lara Magoni, Georgiana Teodorescu, Francesco Torselli, Mariateresa Vivaldini
PPE	Maravillas Abadía Jover, Henrik Dahl, Raúl de la Hoz Quintano, Arba Kokalari, Eleonora Meleti, Romana Tomc, Angelika Winzig
PfE	Nikola Bartůšek, Marie Dauchy, Mélanie Disdier, Jaroslav Knot, Margarita de la Pisa Carrión, Pál Szekeres, Séverine Werbrouck

0	0

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding